

Juleaften i stalden

Af Anne Røndal

Johannes var 8 år, da hans mor blev tjenestepige på en gård ikke så langt herfra, hvor man var villig til at ansætte en pige, der havde et barn med. Det var nu ikke af godhjertethed, manden på gården havde taget Johannes med i købet. En dreng på 8 år kunne godt bestille noget, og han blev vel hurtigt større. Og det havde de så gjort, Johannes og hans mor, bestilt noget, indtil moren døde efter et par år. På gården beholdt man Johannes efter morens død, og alle roste manden og konen for deres venlighed og godgørenhed mod den stakkels forældreløse, men der var nu ikke så meget at rose for. Manden og konen på gården tænke mest om Johannes som én, der skulle være taknemmelig for at måtte være hos dem og som skyldte dem arbejde og slid alle sine vågne timer. Det lyder ondt, men sådan tænkte mange dengang.

Nu var Johannes 12 år, vant til at lave noget og dygtig til det meste; ja når ingen så det, gned bonden sig i hænderne og lykønskede sig selv med, at han havde taget Johannes til sig, for den dreng kunne sandelig bestille noget – selv om han var begyndt at spise lovlig meget. Det havde virkelig kunnet betale sig at beholde ham, da moren døde.

Hvordan Johannes havde det, var der ikke nogen, der gik op i, og der var mange børn dengang, som levede under hårde vilkår; det tog man ikke så nøje. Men nu

var det jul; de havde slagtet og skuret og skrubbet og bagt og brygget øl i lange baner, for i juledagene skulle der være gilde. "Og du skal nok få lov at sidde i køkkenet og få resterne" Johannes havde konen sagt på en måde, så han forstod, at det var noget stort at få lov til det.

Juleaften skulle de andre tjenestefolk hjem og manden og konen skulle over til mandens bror, der boede et stykke derfra. Johannes havde hørt konen nævne overfor manden, om Johannes mon skulle med der, men da juleaften kom, var der en gris, der skulle fare, og så blev Johannes nødt til at blive hjemme og passe på, at alt gik, som det skulle, det kunne han jo godt forstå. Men hvis han ellers havde passet det hele ordentligt, kunne det jo være, han kunne få fri til at komme med til kirke juledag. Men det måtte de jo se til. Det var ikke sikkert. Gården skulle jo passes, det kunne han vel godt forstå og han fik jo både føden og tag over hovedet.

Da bonden og hans konen var kørt, tog Johannes den gryde grød, konen havde kogt til ham i den ene hånd og en lygte i den anden, og så gik han ud i stalden. Soen havde fået sine unger, førend de tog af sted, men alligevel havde ingen nævnt, at Johannes kunne komme med og fejrer juleaften sammen med andre mennesker.

Så han måtte nøjes med dyrenes selskab, men han huskede sig selv på, at et en stald i grunden måtte være det helt rigtige sted at fejre juleaften, det havde Vorherre også gjort den første jul. Og ligesom bonden og hans kone ikke havde plads til Johannes, sådan havde

man heller ikke havde plads til Jesus-barnet i kroerne i Betlehem. Det trøstede lidt at være ligesom Jesus. Han satte sig ved siden af soen og spiste sin grød og lo lidt af smågrisene, der allerede var i gang med at patte. Så klappede han de tre køer og så til hønsene og fårene – hestene var ude sammen med bonden og hans kone. Det var en fin og mild aften, skyfri og stjerneklar, en særlig klar stjerne sås i det fjerne, den blinkede til ham. Som om den ville sige glædelig jul.

Grøden smagte dejligt, for sult er den bedste kok. Johannes skrabede gryden. Så sang han en julesalme for sig selv og én til og kom næsten til at græde derved "engle dale ned i skjul". Ja, i skjul måtte de dale ned englens, for han kunne ikke se nogen. Det kunne ellers have været dejligt at have en engel, bare en enkelt, som selskab denne aften.

Han måtte være faldet i søvn sammen med smågrisene; med vågnede ved lyden af stemmer, lygten var næsten brændt ned. Han gned øjnene og så sig om, var de kommet hjem, bonden og hans kone? Og ville de nu blive vrede over, at han sov i stalden? Det var aldrig til at vide.

"Glædelig jul, Johannes" sagde en dyb kvindestemme "du fik dig nok en lur". Johannes for op, han kunne ikke se nogen. Hvem var det, der talte? Han blev bange og rejste sig op, hjertet hamrede i brystet på ham.

"Blev du bange, lød det igen, det bare mig," Johannes drejede hovedet efter lyden, og det forekom ham grangiveligt, at det var koen, der havde talt.

"Hvem er det?" Var der nisser eller troldtøj, der holdt ham for nar?

"Det er bare mig, og jeg har jo været her hele tiden," Johannes drejede hovedet og så, at det *var* koen, der talte. Var han blevet skør?

"Du skal ikke være bange, Johannes, ved du ikke, at julenat, kan alle dyr tale; sådan har Vorherre gjort det, så vi kan synge tak til Gud, sammen med englens og fortælle, at i denne nat er Gud selv blevet født ind i verden for at begynde forfra med mennesker."

Johannes kunne næsten ikke få vejret af skræk, "Nej det vidste jeg ikke, det har jeg aldrig hørt ..."

"Der er heller ikke så mange, der ved det," nu var det grisen, der talte " og nogen tror, vi taler hebræisk, fordi det er ét af biblens sprog, men det er gammel overtro. "

"Se," sagde den anden ko. Johannes så ingenting "Den står lige ved siden af dig." "Hvorfor en?" Spurgte Johannes "englen," svarede koen "kan du ikke se den?". Det kunne Johannes ikke, men han mærkede noget, ligesom et kærtegn mod sin kind og i sit hjerte, han blev med ét så glad og følte sig ikke ensom og bedrøvet mere. Det var måske på grund af englen.

"Vi har set, at du altid er oppe først af alle for at fodre os og muge ud og malke, Johannes, og vi har lagt mærke til, at det er dig, der bliver sendt ud, når de andre sover til middag, og at du altid laver det, der er allermost træls. Vi har hørt, når de skælder ud og også set, da du fik tæsk. Og tænk, at de lader dig alene en juleaften!" Koen muhede, mens den rystede på hovedet. "Det har aldrig været Vorherres mening, at nogen skulle sidde ensom og bedrøvede, det var derfor han kom til verden, så mennesker kunne lære af ham og hans godhed."

Aldrig nogen sinde før havde nogen ynket Johannes eller talt om, at han havde det svært. Aldrig havde nogen talt så mildt til ham, siden hans mor døde. Og Johannes kom helt til at græde derved, men mærkede, at hans tårer blev visket bort, ligeså stille. Englen var der altså stadigvæk, selv om han ikke kunne se den. Og siden fortalte kørerne om, hvorfor de kunne finde på at vælte malkeskamlen og hvad de brød sig mest om at spise. I løbet af blot en time, blev Johannes klogere på husdyrhold end den dygtigste bonde i landet, og han faldt i søvn med koens bløde bringe som hovedpude.

Men længe sov han ikke. For nu kom bonden hjem og skulle have hestene i stald. Han havde kun lige åbnet døren, førend koen råbte af al sin kraft: "Hvordan er det, du behandler Johannes, lader ham holde jul i stalden helt alene, han som hverken har mor eller far, og giver ham grød, mens du selv mæsker dig i æbleskiver, og hver eneste dag lader ham arbejde hårdere end en voksen mand, skønt han endnu ikke er konfirmeret. Den dag i morgen, når I tager til kirke, får du en aftale i

stand med dem på Vestergård, at han skal tjene dér. Dé ved jeg, han vil få det godt, og at de aldrig kunne drømme om at lade ham blive ude i stalden alene en helligaften. "

Bonden var slagen med rædsel. "Hvem er det, hvem taler?" sagde han med rystende stemme, mens han klamrede sig til hesten, fra hvilken der kom en lyd, der lignede latter.

Og koen svarede: "Ja, dette er en stald og det er selveste julenat, så hvad nu hvis det var Vorherre selv, der talte, han som særligt ser de små og fortrykte og ensomme og er kommet til jorden for at godheden skal fylde menneskers hjerter. Selv om mange ikke vil høre."

"Forbarm dig!" var det eneste manden kunne sige, så skyndte han sig at sætte hesten i stald og gik.

Næsten morgen vågnede Johannes tidligt, varm på den ene side af koen varme ryg. Bonden stod i stalddøren. "Gå du ind og få dig noget morgenmad, Johannes, så tager jeg mig af dyrene. Vi skal jo snart til kirke, så find dit bedste tøj frem og vask dig lidt. Og pak dine ting sammen, du skal jo også se lidt af verden, så jeg vil se at få dig fæstet på Vestergård allerede i dag. "